

Én-kultusz

Hiszem, hogy lehetséges az újjászületés, nem a tudományokban és nem is a művészetekben, hanem az életben. A reneszánsz akkor született, amikor a latin népek — egy látszólag halott civilizáció romjai alatt — rátaláltak a még lélegző, gyönyörű hellén világra; az új reneszánsz azért következhet be, mert az ostoba hagyományok ősi halma, a stupid dogmák alatt ismét felfedeztük az *én*-t.

Nem hiszem, hogy lenne bármi oly frappánsan megfogalmazott dolog, mint Darwin elmélete, amit shakespeare-i brutalitással nevezett el *struggle for life*-nak, az életért folyó harcnak.

Minden állat állandó harcban áll a többivel; az általa betöltött pozícióért százan vetekednek; vagy megvédi magát, vagy elpusztul. Védekezik és öl: jogában áll.

Az állatok minden eszközt felhasználnak a harcban; az ember nem; törvények, szokások, előítéletek sűrű hálója fogja le kezét. Szét kell szakítani ezt a hálót.

Nem kell tisztelni semmit sem, nem kell elfogadni a hagyományokat, amik annyi bánatot és szomorúságot okoztak.

Örökre el kell felejtetni az összes teológust, költőt, filozófust, apostolt és minden hazugot, kik életünket abszurd erkölcsök gátjai közé szorítva keserítették meg.

Halhatatlanná kell tennünk saját magunkat. Vége az iskolás éveknek, most már élni kell végre.

* * *

Átmeneti időket élünk, az egyszerű életből a haladás bonyolult világa felé tartunk. Innen erednek nyugtalanságaink. Nagyapáink szelíden, megszokásból dolgoztak; atyáink többet dolgoztak náluk,

de szerencsájük volt, mert sok üres helyet találtak a társadalom épületében; mi csak foglalt pozíciókat találunk és versenytársakat, bármerre nézünk. Azt mondják, elkorcsosult generáció vagyunk. Hazugság; ha száz Amerika várná, hogy felfedezzék, akkor százat fedeznének fel mi, modern emberek még akkor is, ha lehetőségekben Kolombusz Kristóf nyomába sem érnénk.

Az új ember minden tekintetben többet ér, mint a régi; de ahhoz, hogy elérje a tökéletesség állapotát, vissza kell térnie a természet törvényéhez; elfogadni az egoizmust, minden eszközt felhasználni, hogy győzedelmeskedjen az életért folytatott harcban.

A társadalmi törvények és előírások szigorú szövvénye ahelyett, hogy a Természet parancsolatainak engedelmessé, útjukban áll.

Soha, senki és semmi kedvéért nem áldozhatjuk fel személyiségünket; s ha az őszinteség áldozatra kötelez minket, fenntartásokkal tegyük, tiszta fejjel, az elégtétel napjára várva.

Nem szabad ellenállnunk az élet gyönyöreinek, mert azzal elfordulást vinnénk létünk dinamikájába. Másfelől, illúziókra sem építhetünk, mint például a hűségre és az állhatatosságra a szerelemben, mert ily módon megfosztva magunkat a szenvedélyek szabad átélésétől, maradandóvá akarva tenni azt, mi nem lehet és nem is kell, hogy más legyen, mint mulandó, saját természetes létezésünket akadályozzuk meg.

Sohasem szabad kételkednünk magunkban; minden, mit erősen akarunk, érdemes rá, hogy beteljesüljön.

* * *

Vannak emberek, kik nem elégednek meg az életért folytatott harcban aratott személyes győzelmükkel, és mások akaratát is befolyásolni akarják; kényszert éreznek, hogy saját törvényeiket általános érvényűvé tegyék. Ezek az emberek, akik meg akarják változtatni társaik környezetét, mert ha ezt nem teszik meg, életük lehetetlenné válik, ezek a politika, a vallás, a művészet megújítói.

Hogy tetteik célt érjenek, félre kell dobniuk minden törvényt.

Ők saját életüket élik; erkölceik nem lehetnek bárki erkölcei.

Ha céljaik megvalósításához fel kell áldozniuk a többiekét, az erkölcsös az, ha feláldozzák őket; nem hátráltathatja meg őket az önmegtartóztatás, hisz gondolataik transzcendensek.

Ugyanez történik azokkal is, kik a boldogság keresésére indulnak. Azt, ki hatalmas szenvedélyétől vezéreltetve fölrúg minden szabályt, megtapsolni kell, nem megvetni. A férfi vagy nő, ki rosszul választott magának párt, és ezt felismerve kilép a kapcsolatból, hogy személyiségét megmentse, helyesen cselekszik. Csak szerencsétlen nyomorultak vádolhatják és ítélik el azt, aki égő vágyaktól hajtva elveti a társadalom minden törvényét, hogy érvényre juttassa szenvedélyének jogait.

A szerelemnek, ami az élet kezdete és vége, minden jogában áll; az újjászülető ember nem ismerhet el semmiféle akadályt, mi emberi lények boldogságának útjába állhat.

* * *

Igen, lehetségesnek tartom az élet újjászületését. Hiszem, hogy a hagyományok terhe nélkül létünkben több energia feszülne; hiszem, hogy az élet erőit alaposabban kihasználhatnánk. Ez kell, hogy vágyunk legyen: átadni magunkat mindennek, mi ösztönös, kimeríteni minden energiánkat.

De a világ ezt megakadályozza; az impotensek világa ez, a sápadt kísérteteké, akik kisajátítják a nőket, és nem termékenyítik meg őket; akik kisajátítják a pénzt, és nem használják; akik kisajátítanak és maguknak tartanak fent mindent.

Kár érte; nekünk, akik a vágyak, a ki nem elégitett ösztönök világában élünk, össze kellene gyűlnünk, és élve eltemetni az összes impotenst, aki hatalmi, szerelmi vágyaink beteljesülésének útjában áll, aki megakadályozza, hogy kiéljük büszkeségünket ...

És ha egyszer eltemettük őket, még mindig maradna időnk, hogy felfaljuk egymást.

Madrid

Pío Baroja

Fordította: Kertész Lóránt